

QASHQADARYO VILOYATI EKOTURIZMI SALOHIYATIDA AXBOROT ALMASHINUVI JARAYONINING O'RNI

Inomova Rushana Azamat qizi,
Qarshi davlat universiteti talabasi,
inomovarushana213@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada Qashqadaryo viloyatining ekoturizm salohiyatini rivojlantirishda axborot almashinuvi jarayonining o'rni tahlil qilinadi. Mintaqaning tabiiy-geografik xususiyatlari, ekologik resurslari va turistik obyektlarining ommalashuvi axborot texnologiyalarining qanchalik samarali qo'llanilishiga bog'liqligi asoslanadi. Media-dasturlar, raqamli platformalar, ekologik ma'rifiy axborot va hududiy kontent yaratish ekoturizmning barqaror rivojiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi ko'rsatib beriladi. Shuningdek, axborot tizimining takomillashuvi turistlar oqimini oshirish, ekologik madaniyatni mustahkamlash va mahalliy iqtisodiy faollikni kuchaytirish imkonini yaratishi ilmiy asosda yoritiladi.

Kalit so'zlar. ekoturizm, Qashqadaryo, axborot almashinuvi, mediadasturlar, ekologik resurslar, raqamli platformalar, turizm salohiyati, geologik obyektlar, ekologik madaniyat, mintaqaviy rivojlanish, tabiatni muhofaza.

Аннотация. В статье анализируется роль процесса информационного обмена в развитии экотуристического потенциала Кашкадарьинской области. Она основана на том факте, что популяризация природно-географических особенностей региона, его экологических ресурсов и туристических достопримечательностей зависит от эффективного использования информационных технологий. Показано, что медиапрограммы, цифровые платформы, экологическая образовательная информация и создание регионального контента оказывают существенное влияние на устойчивое развитие экотуризма. Также научно доказано, что совершенствование информационной системы позволяет увеличить поток

туристов, укрепить экологическую культуру и активизировать местную экономическую деятельность.

Ключевые слова. *экотуризм, Кашкадарья, информационный обмен, медиапрограммы, экологические ресурсы, цифровые платформы, туристический потенциал, геологические объекты, экологическая культура, региональное развитие, охрана природы.*

Annotation. *This article analyzes the role of the information exchange process in the development of the ecotourism potential of the Kashkadarya region. It is based on the fact that the promotion of the natural and geographical features of the region, its ecological resources and tourist attractions depends on the effective use of information technologies. It is shown that media programs, digital platforms, ecological educational information and the creation of regional content have a significant impact on the sustainable development of ecotourism. It is also scientifically demonstrated that the improvement of the information system allows increasing the flow of tourists, strengthening ecological culture and enhancing local economic activity.*

Keywords. *ecotourism, Kashkadarya, information exchange, media programs, ecological resources, digital platforms, tourism potential, geological objects, ecological culture, regional development, nature protection.*

Oxirgi yillarda O'zbekistonda turizm industriyasi jadal rivojlanib, uning tarkibida ekoturizm alohida e'tibor qaratilayotgan yo'nalishlardan biriga aylangan. Ekoturizmning asosiy maqsadi tabiatni muhofaza qilish, ekologik barqarorlikni ta'minlash, mahalliy aholini iqtisodiy qo'llab-quvvatlash va turistlarga madaniy-hududiy qadriyatlarni sog'lom shaklda yetkazishdan iboratdir. Qashqadaryo viloyati mintaqasi sifatida O'zbekistonning eng boy landshaftlaridan biriga ega bo'lib, bu hududdagi tabiiy boyliklar, tog' tizmalari, geologik qatlamlar va ekologik jihatdan noyob hududlar ekoturizmning rivojlanishi uchun keng imkoniyat yaratadi. Ushbu salohiyatdan to'laqonli foydalanish esa avvalo axborot almashinuvi tizimining qay darajada shakllangani bilan bevosita bog'liqdir.

Ekoturizmning muvaffaqiyati informatsion jarayonlarning rivojlanganlik darajasiga tayanadi. Hududning imkoniyatlari haqida yetarli axborot bo'lmasa, turizm bozori shakllanmaydi, turistlar oqimi ortmaydi va iqtisodiy samaradorlik ham kutilgan darajada bo'lmaydi. Shu bois Qashqadaryoda ekoturizmni rivojlantirish istiqbollari aynan axborot almashinuvi sifatiga tayanadi.

Qashqadaryo o'zining geografik joylashuvi va tabiiy resurslari bilan ekoturizm uchun nihoyatda qulay hudud hisoblanadi. Viloyatning shimoli-g'arbini cho'l hududlari, markaziy qismini tekisliklar, janubiy mintaqasini esa Hisor tizmasining baland tog'lari tashkil etadi. Ushbu relyef xilma-xilligi ekoturizmning deyarli barcha turlarini – tog'-sayohatlar, piyoda yurish marshrutlari, foto-safari, madaniy-landshaft sayohatlari, ekologik kuzatuvlar, geoturizm, botanika va zoologiya yo'nalishlarini rivojlantirish imkonini yaratadi.

Hududdagi eng muhim ekoturistik obyektlardan biri – Kitob geologiya qo'riqxonasi bo'lib, u O'zbekistonning geologik merosi sifatida dunyoda tan olingan hududdir. Hisor tizmasining tog'li massivi, Qamashi va G'uzor o'rmonlari, Qarshi cho'li, baland tog' daralari, shuningdek Shahrisabzning tarixiy manzaralari Qashqadaryoning ekoturistik ko'lamini yanada kengaytiradi. Bularning barchasi turistlar uchun o'zgacha tabiiy ko'rinish, noyob landshaft va madaniy-tarixiy uyg'unlikni taqdim etadi. Ammo ushbu salohiyatni to'g'ri yo'naltirish, uni keng ommaga tanitish va jozibador turistik mahsulot sifatida taklif qilish uchun samarali axborot almashinuvi tizimi zarur. Tabiiy boylik qanchalik go'zal bo'lmasin, agar u haqida ma'lumot kam bo'lsa, u turistlar uchun mavjud bo'lmagan maskan sifatida qolib ketadi.

Ekoturizmda axborot almashinuvi jarayonining mohiyati. Ekoturizmning rivojlanishida axborot almashinuvi faqatgina reklama yoki targ'ibot bilan bog'liq emas. U turizm industriyasining barcha bosqichlarini qamrab oluvchi kompleks jarayon bo'lib, turistlarning hududga bo'lgan qiziqishi, xavfsizligi, marshrutlarning to'g'ri tashkil etilishi, ekologik barqarorlik talablari, ilmiy tadqiqotlar natijalari va mahalliy aholi ishtirokiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Avvalo, axborot almashinuvi turistlarga hududning tabiiy imkoniyatlari, marshrutlar, xavfsizlik qoidalari, mavjud xizmatlar va ekologik yo'riqnomalar haqida yetarli ma'lumot beradi. Ikkinchidan, axborot jarayoni orqali mintaqaning ekologik ahvoli, tabiatni muhofaza qilish qoidalari va qo'riqxonalar tartibi targ'ib qilinadi. Bu esa ekoturistlarning mas'uliyatini oshiradi va tabiatga yetkazilishi mumkin bo'lgan zararlarni kamaytiradi.

Bundan tashqari, axborot almashinuvi ilmiy ma'lumotlarni keng jamoatchilikka yetkazish vositasi hamdir. Masalan, geologik, ekologik yoki biologik tadqiqotlar natijalarining ommalashtirilishi hududning qadrini oshiradi. Shuningdek, mahalliy aholi uchun turizm bilan bog'liq xizmatlarni reklama qilish, mehmon uylari, ovqatlanish joylari va transport xizmatlari haqida ma'lumot tarqatish ham axborot jarayonining muhim qismi hisoblanadi.

Bugungi kunda Qashqadaryo viloyatida axborot almashinuvi tizimi shakllanib bo'lgan bo'lsa-da, uni yanada mukammallashtirish zarur. Ijtimoiy tarmoqlar, turistik saytlar, mahalliy telekanallar va blogerlar orqali ma'lum darajada targ'ibot ishlari olib borilmoqda. Lekin bu jarayon hozircha ekoturizm salohiyatini to'liq ochib berish uchun yetarli emas. Sababi – ekoturizm obyektlari haqidagi axborotlarning tartibga solinmaganligi, yagona raqamli platformaning yo'qligi, ingliz va boshqa xorijiy tillardagi ma'lumotlarning kamligi, hududdagi ayrim maskanlarning qat'iy raqamli xaritalarda belgilanmaganligi va internet qamrovi bilan bog'liq muammolardir.

Shu bilan birga, videoroliklar, fotogalereyalar, blogerlar faoliyati va ijtimoiy tarmoqlardagi kontent Qashqadaryoning ekoturistik qiyofasini asta-sekin shakllantirmoqda. Lekin bu jarayon keng ko'lamda emas, balki tarqoq holda olib borilayotgani sababli, hududning global maydondagi reklama samaradorligi ham cheklangan.

Axborot jarayonlarining kuchayishi Qashqadaryoda ekoturizmning barcha yo'nalishlari bo'yicha ijobiy natijalar beradi. Eng avvalo, turistlar sonining ortishi kuzatiladi. Chunki informatsion materiallar – videoroliklar, bloglar, tavsiflar, foto va

3D turlar – sayyohlarning hududga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. Ikkinchi tomondan, axborotlar ekologik madaniyatni oshiradi. Turistlar tabiatga zarar yetkazmaslik qoidalarini oldindan bilgan holda safarga chiqadi, bu esa qo'riqxonalar va tabiiy obyektlarga bosimni kamaytiradi.

Axborot almashinuvi iqtisodiy rivojlanishga ham xizmat qiladi. Mahalliy aholi tomonidan taqdim etilayotgan turizm xizmatlari ommaga yetib borar ekan, ularning daromadlari ortadi, yangi ish o'rinlari paydo bo'ladi, hudud infratuzilmasi rivojlanadi. Bundan tashqari, turistik obyektlarning xalqaro miqyosda targ'ib qilinishi orqali hududga xorijiy investorlarning qiziqishi oshadi.

Hududiy media-dasturlarni kuchaytirish zarurati. Media-dasturlar ekoturizmni targ'ib qilishning eng samarali mexanizmlaridan biridir. Bloggerlar, sayohatchilar, foto va video kontent yaratuvchilarni jalb etish orqali Qashqadaryoning ekoturistik qiyofasini ko'rsatuvchi yorqin materiallar yaratiladi. Ushbu materiallar ijtimoiy tarmoqlarda keng tarqalib, hududning obro'sini oshiradi. Videolavhalar, hujjatli filmlar, qisqa reklama roliklari va fotolavhalar mahalliy telekanallar hamda xalqaro platformalarda namoyish etilishi mintaqani global miqyosda tanitadi. Natijada Qashqadaryo ekoturizm bo'yicha raqobatbardosh hududga aylanadi.

Qashqadaryo viloyatida ekoturizmni rivojlantirish jarayoni, eng avvalo, samarali axborot almashinuvi tizimining shakllanishiga tayanadi. Hududning tabiiy, geologik va ekologik boyliklari to'g'risidagi ma'lumotlarning to'g'ri, tizimli va raqamli shaklda yetkazilishi turistlar oqimini oshirish bilan birga, ekologik madaniyatni mustahkamlaydi hamda mahalliy aholini iqtisodiy jihatdan qo'llab-quvvatlaydi. Media-dasturlarni kuchaytirish, zamonaviy kommunikatsiya vositalaridan keng foydalanish va mintaqaga oid kontentni xalqaro maydonga chiqarish ekoturizmning barqaror rivojiga xizmat qiladi. Axborot infratuzilmasining takomillashuvi esa Qashqadaryoni raqobatbardosh ekoturizm markaziga aylantirish uchun muhim shartlardan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Daminova B.E. Qashqadaryo viloyatida turizm sohasini strategik rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy asoslari va ularning qo'llanilishi .“Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot” ilmiy-elektron jurnali, 7-son, iyul, 2025-yil, 184-188 betlar.
2. Даминова Б.Э. Методы эконометрического моделирования показателей туризма в Кашкадарьинской области. “Mintaqani ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning dolzarb masalalari” mavzusida respublika ilmiy-amaliy anjumani. 2025-yil, 15-16-oktyabr. Urganch. O'zbekiston. 328-331-betlar.
3. Daminova B.E. Organizational and economic mechanisms and conceptual directions of tourism development in the region. Innovation science and technology. ISSN 3060-5229. “Social, economic, scientific, and technical academic journal” ilmiy-elektron jurnali, 7-son, 01.07.2025-yil, 128-131 betlar. <https://ist-journal.uz>
4. Daminova B. E. et al. ELEKTRON HUKUMAT VA ELEKTRON RAQAMLI IMZONING QO'LLANILISHI //Экономика и социум. – 2025. – №. 4-2 (131). – С. 216-220.
5. Esanovna D. B., Zarif o'g'li K. F. ADVANTAGES AND ACHIEVEMENTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ECONOMIC AND SOCIAL AREAS //Modern education and development. – 2025. – Т. 26. – №. 6. – С. 299-304.
6. Daminova B.E., Abdualimov A.G., Abdualimov A.O. va b. Raqamli media marketing. "Экономика и социум", №4(131)-2 2025. 228-232-betlar. www.iupr.ru
7. Esanovna D. B. THE ROLE OF MODERN INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2025. – Т. 52. – №. 1. – С. 54-60.
8. Esanovna D. B. ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ И КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ СФЕРЫ ТУРИЗМА В РЕГИОНЕ //Modern education and development. – 2025. – Т. 33. – №. 1. – С. 32-38.

9. Daminova B. E. et al. SUN'IY NEYRON TARMOQLARINING NAZARIY ASOSLARI VA AMALIY ILOVALARIDA ISHLASH USULLARI //Экономика и социум. – 2025. – №. 5-1 (132). – С. 226-230.
10. Daminova B. E., Boboyorov B. E. QASHQADARYO YOSHLARINI VA ILM-FAN SOHASIDAGI MUTAXASSISLARNI AXBOROT TEXNOLOGIYALARIGA JALB QILISH //Экономика и социум. – 2025. – №. 5-1 (132). – С. 188-191.
11. Daminova B. Formation of the management structure of educational processes in the higher education system //Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – №. A6. – С. 317-325.
12. Pant R. et al. Study of produced harmonics in DFIG powered by wind turbines over linear and nonlinear loads //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – Т. 563. – С. 01006.
13. Daminova B. E. MONITORING METHODS BASED ON MULTILEVEL EDUCATIONAL PROCESSES DATA //Экономика и социум. – 2025. – №. 2-1 (129). – С. 140-142.
14. Yo'ldoshev, B., & Alimov, R. Ekologik monitoring tizimlarida raqamli texnologiyalardan foydalanish. Toshkent: Fan nashriyoti. 2022.
15. Karimov, S. "O'zbekistonning janubiy hududlarida suv resurslarini boshqarishning zamonaviy usullari". Ekologiya va muhandislik jurnali, 4(2), 55–64. 2021.